

Asbest in en om het huis

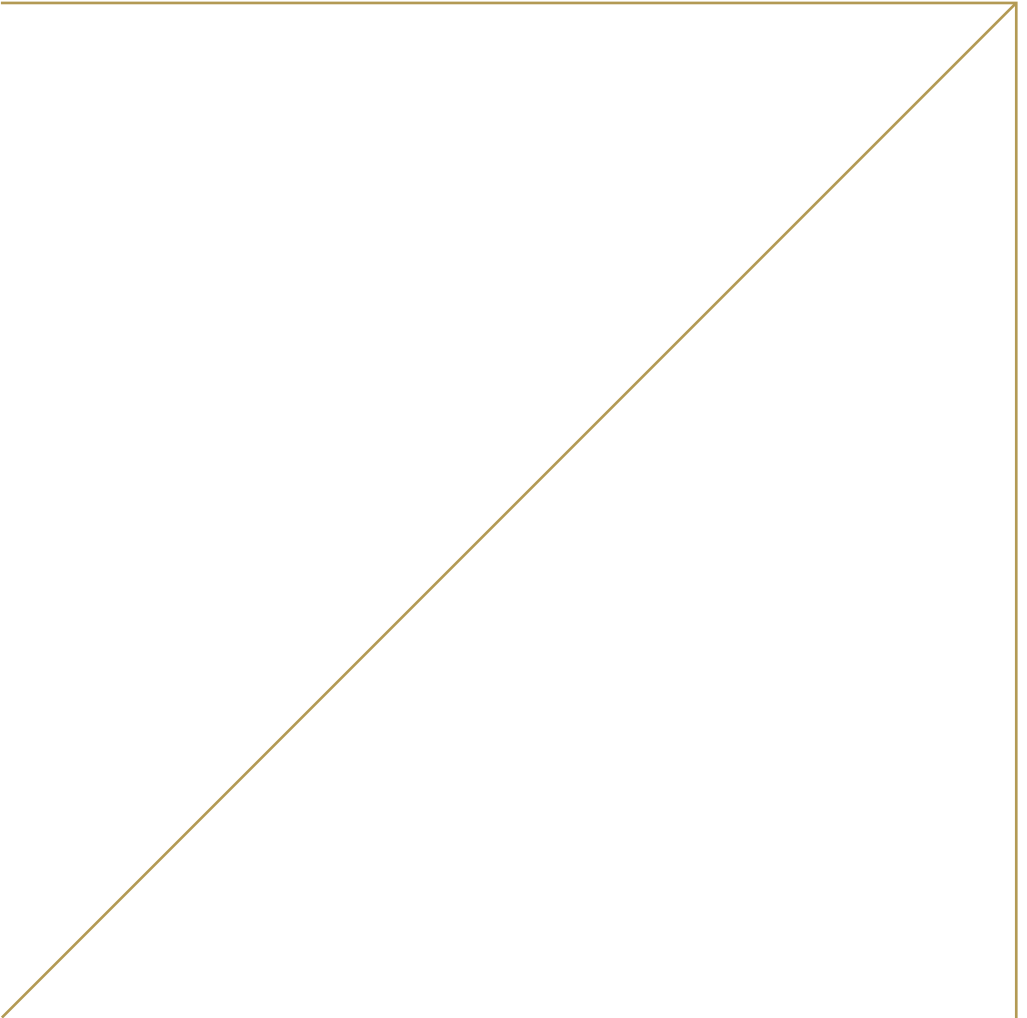
De meest gestelde vragen over asbest

Asbest in en om het huis

De meest gestelde vragen over asbest

Inhoud

Inleiding	05
1. Asbest in en om het huis	07
1.1 Toepassingen en risico's van asbest	07
1.2 Herkennen en inventariseren van asbest	09
1.3 Verwijderen of afschermen: algemeen	11
1.4 Verwijderen of afschermen: specifieke gevallen	14
2. Regels en adviezen voor het verwijderen van asbest	18
2.1 Overzicht van regels	18
2.2 Sloopvergunning	20
2.3 Mededeling onder voorschriften	20
2.4 Geen sloopvergunning en geen mededeling	21
3. Overzicht van de meest toegepaste asbesthoudende producten in en om het huis	22
4. Meer informatie	26

Inleiding

Waarom deze brochure?

Asbest. Wat is het? Is het gevaarlijk? Waar zit het in? Wat kan ik doen als ik het in huis tegenkom? Moet ik het verwijderen? Zijn er regels? Dit zijn vragen die bij veel mensen leven. Asbest is een materiaal met risico's. Daarom staan in deze brochure adviezen hoe u het beste met asbest kunt omgaan. Ook wordt u wegwijs gemaakt in de regels die voor u gelden.

Asbest is inmiddels verboden en niet meer te koop. Maar asbest is in het verleden veel toegepast. U kunt het daarom nog tegenkomen in uw woning (bijvoorbeeld in vloerbedekking), in huishoudelijke apparaten of in cementgolfplaten op een schuurtje. In deel 3 van deze brochure vindt u een overzicht van de meest voorkomende asbesthoudende producten in en om het huis.

Deze brochure bevat informatie en regels voor particulieren. Voor bedrijven en instellingen gelden andere regels. Deze staan in de brochure 'Asbest in bedrijven en instellingen'.

Hoe is deze brochure opgezet?

In het eerste deel van deze brochure staat informatie over toepassingen en risico's van asbest en het herkennen van materialen waarin asbest is verwerkt. Ook wordt ingegaan op de vraag wanneer asbest verwijderd moet worden en wie de kosten daarvan betaalt. In de meeste gevallen kan asbest gewoon blijven zitten.

Als het asbest toch verwijderd wordt, is deel 2 van de brochure belangrijk. Hierin staan de regels die bij verwijdering gelden. Als u asbest wilt (laten) verwijderen moet u daarvoor in de meeste gevallen schriftelijk toestemming hebben van de gemeente. In het tweede deel van de brochure leest u hier meer over.

In deel 4 van deze brochure staat waar u terecht kunt als u nog vragen heeft en waar u meer informatie kunt aanvragen.

1. Asbest in en om het huis

1.1 Toepassingen en risico's van asbest

Wat is asbest?

Asbest is een verzamelnaam voor een aantal mineralen dat is opgebouwd uit microscopisch kleine, naaldachtige vezels. Asbest is vaak gebruikt om zijn goede eigenschappen: het is sterk, slijtvast, bestand tegen logen, zuren en hoge temperaturen, isolerend en bovendien goedkoop. Het materiaal is in het verleden veel gebruikt, bijvoorbeeld in gebouwen en woningen. De meest toegepaste soorten zijn wit asbest (chrysotiel), blauw asbest (crocidoliet) en bruin asbest (amosiet). Later werd pas bekend dat asbest grote risico's voor de gezondheid met zich mee kan brengen.

Wat zijn precies de risico's van asbest?

De met het blote oog onzichtbare asbestvezeltjes kunnen, wanneer ze worden ingeademd, diep in de longen doordringen en op termijn bepaalde vormen van longkanker veroorzaken. In Nederland sterven naar schatting jaarlijks zo'n 700 mensen aan kanker die is veroorzaakt door (vaak beroepsmatige) blootstelling aan asbest. Meestal zitten er jaren tussen het inademen van asbestvezels en het moment van ziek worden. Het gevaar van asbest schuilt dus in het inademen van de vezels: asbestvezels in water en voedsel leveren, voor zover nu

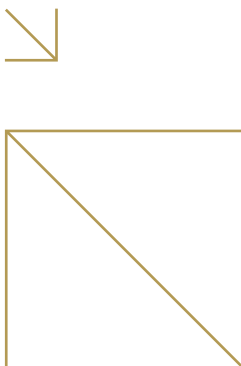
bekend, geen gevaar op voor de gezondheid. In de gewone buitenlucht bevinden zich zo weinig vezels dat het gezondheidsrisico daarvan zeer klein is. Ook wanneer de asbestvezels zijn gebonden aan stevige materialen kunnen ze niet worden ingeademd en zijn de risico's eveneens zeer klein. Anders wordt het als asbestvezels wél uit een materiaal kunnen vrijkomen.

Hoe kunnen asbestvezels vrijkomen?

Als asbest niet of nauwelijks aan een dragermateriaal gebonden is, of het materiaal verkeert in slechte staat, kunnen er gemakkelijk vezels vrijkomen. Maar ook als asbesthoudend materiaal op een ondeskundige manier wordt gesloopt of bewerkt (denk bijvoorbeeld aan schuren, boren, zagen en breken) kunnen vele miljoenen vezels in de lucht komen, daar lang blijven zweven en vervolgens worden ingeademd. Om dat te voorkomen zijn strenge regels opgesteld.

Wat is het verschil tussen hechtgebonden en losgebonden asbest?

'Hechtgebonden' noemen we de asbestmaterialen waarin de vezels stevig in een dragermateriaal verankerd zitten. Als het materiaal in goede staat verkeert, en niet wordt bewerkt of gesloopt, komen er nauwelijks vezels vrij. Een goed voorbeeld van hechtgebonden asbest vormen asbest-

cementgolfplaten en vlakke platen die in goede staat verkeren.

'Losgebonden' zijn de asbesthoudende materialen waarin de vezels niet of nauwelijks aan een dragermateriaal zijn gebonden, zoals spuitasbest, niet-hechtgebonden brandwerend board en zwaar verweerd asbestcement. De vezels kunnen dan gemakkelijk vrijkomen.

Wat is spuitasbest?

Spuitasbest is zeer losgebonden asbesthoudend materiaal, dat voor 1978 regelmatig is gebruikt als isolatiemateriaal en als brandwerende laag op staalconstructies, meestal in grote gebouwen. Omdat uit spuitasbest zeer gemakkelijk vezels kunnen vrijkomen, moet het materiaal worden verwijderd of volledig worden afgeschermd. Meer informatie hierover staat in de brochure 'Asbest in bedrijven en instellingen'.

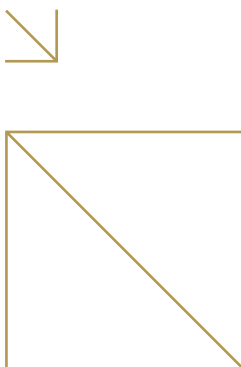
Waar kan ik asbest in en om het huis aantreffen?

Tot in de jaren '80 is in en om veel huizen asbest toegepast, vaak in de vorm van asbesthoudend cement. Asbestcementplaten bevinden zich het meest in gevels, het dakbeschot, in en rondom schoorstenen, in of bij de cv-installatie, op galerijen van flats en als golfplaat op schuren en garages. Niet-hechtgebonden brandwerend board

is regelmatig toegepast als brandwerend materiaal in met name garages en rondom cv-ketels. Ook in sommige soorten vinylzeil (geproduceerd tussen 1963 en 1980) en in een bepaald type oude, harde vinyltegels komt asbest voor. Bovendien kan asbest ook voorkomen in oude huishoudelijke apparaten die warmte uitstralen of aan warmte worden blootgesteld (zoals haardrogers, strijkijzers en warmhoudplaatjes). Meestal kan alleen een materiaalanalyse uitsluitel geven of een materiaal of product asbest bevat. Een overzicht van de meest toegepaste asbesthoudende producten in en rondom woningen vindt u in deel 3 van deze brochure.

Hoe lang is asbest toegepast en sinds wanneer is het verboden?

Asbest is met name na de oorlog veel toegepast, zo tot aan de jaren '80. Losgebonden asbest, zoals niet-hechtgebonden brandwerend board, is vanaf 1983 vrijwel niet meer toegepast. De beroepsmatige toepassing en verkoop van asbest zijn sinds 1 juli 1993 (nagenoeg) verboden.

1.2 Herkennen en inventarisatie van asbest

Hoe kan ik asbest herkennen?

Alleen in een laboratorium kan met 100 procent zekerheid worden vastgesteld of een materiaal of product asbest bevat. Wel kunt u producten of materialen herkennen waarin mogelijk asbest zit. Het overzicht in deel 3 van deze brochure helpt daarbij. Dit overzicht is niet volledig.

Wie kunnen mij helpen om asbest te herkennen?

Als u materiaal waarin mogelijk asbest zit wilt laten onderzoeken, kan de Keuringsdienst van Waren hierover informatie verstrekken. De Keuringsdienst van Waren kan tevens voor particulieren bepalen of een monster asbest bevat. U kunt ook zelf contact opnemen met een laboratorium dat erkend is om asbestanalyses uit te voeren. Ook kan een deskundig asbestinventarisatiebedrijf nagaan of in uw woning asbest aanwezig is. Voor telefoonnummers en adressen zie deel 4 van deze brochure. Soms kan ook de fabrikant of leverancier van het materiaal of product vertellen of er asbest in zit. Als huurder kunt u contact opnemen met uw verhuurder. Hij kan u mogelijk vertellen of er asbest in uw woning aanwezig is.

Hoe herken ik asbesthoudende vloerbedekking?

Tot omstreeks 1985 waren vinylvloertegels te koop, die verstevigd zijn met asbest. Meestal zijn deze kunststof tegels al tijdens de bouw gelegd. Vinylvloertegels zijn veel toegepast in vochtige ruimten, zoals toiletten en keukens. Vinylvloertegels zijn hard en een beetje glanzend, vaak met een wit 'gevlamde' decoratie. Een typisch kenmerk van deze harde vinylvloertegels is dat ze met zwarte kit op de vloer zijn aangebracht. Verder was er in de periode van 1963 tot 1980 vinylvloerbedekking met asbest te koop. Dit 'zeil' is veel gebruikt in keukens en op trappen. De toplaag is van pvc en in de onderlaag zit asbest. De viltachtige onderlaag lijkt op karton en is lichtgrijs tot lichtbeige, soms lichtgroen. Daarnaast is er ook nog een zeer beperkt aantal soorten tapijttegels waarin zich asbest kan bevinden.

Asbest zit nooit in de volgende soorten vloerbedekking:

- ondertapijt van vilt;
- breekbaar, dun zeil met een doffe, zwarte of wijnrode onderkant;
- stijve, zeilachtige vloerbedekkingen met een harde, ruwe onderzijde met daarin een grofmazig juteweefsel (zoals lino-leum);

- buigzaam zeil met een dikke, bruine, haringe onderzijde;
- soepel zeil met een onderkant van kunststof (plastic) of foam (schuim).

Hoe herken ik asbestcement?

Vroeger is asbestcement veel gebruikt, bijvoorbeeld als vlakke isolatieplaat in gevels en als golfplaat op schuren en garages. Sinds een aantal jaren zijn er asbestvrije cementplaten op de markt. De in Nederland gefabriceerde asbestvrije cementplaten zijn te herkennen aan de opdruk 'NT' op de plaat.

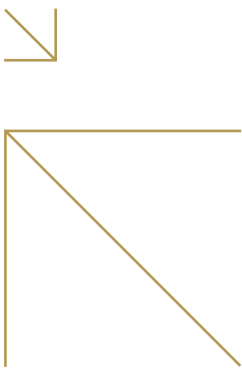
Waar moet ik op letten bij een asbestinventarisatie door een deskundig asbestinventarisatiebedrijf?

Het kan zijn dat u uw woning door een deskundig asbestinventarisatiebedrijf laat inventariseren op de aanwezigheid van asbest.

Let erop dat er verschillende soorten asbestinventarisatie zijn en geef opdracht voor de juiste soort asbestinventarisatie:

- Volledige asbestinventarisatie
Deze inventarisatie is primair gericht op het opsporen van asbest zodat dit selectief verwijderd kan worden voordat met het slopen begonnen wordt.

Deze inventarisatie gaat in nagenoeg alle gevallen vooraf aan gehele of gedeeltelijke sloop of verbouwing en is wettelijk verplicht gesteld bij de aanvraag om een sloopvergunning.

De inventarisatie voorafgaand aan sloop moet volgens wettelijk voorschrift plaatsvinden door een inventarisatiebedrijf dat in het bezit is van een KOMO-procescertificaat asbestinventarisatie (deskundig asbest- inventarisatiebedrijf).

- **Risico-inventarisatie**

Deze inventarisatie is gericht op het risico dat asbest in een gebouw kan veroorzaken doordat er geleidelijk vezels vrijkomen. Met name de aanwezigheid van niet-hechtgebonden asbest dat niet goed is afgeschermd kan risico's veroorzaken. Dit asbest kan ook in een niet-sloopsituatie risico's veroorzaken.

- **Globale asbestinventarisatie**

Deze inventarisatie geeft globaal aan of en waar asbest in een gebouw verwerkt is.

Een risico-inventarisatie en een globale inventarisatie zijn beide ongeschikt om voorafgaand aan sloop of verbouwing te worden gebruikt. Een volledige asbestinventarisatie en een globale inventarisatie zijn onvoldoende om de risico's van de aanwezigheid van asbest in een niet-sloopsituatie te beoordelen.

Het is natuurlijk wel mogelijk een volledige asbestinventarisatie en een risico-inventarisatie gecombineerd uit te voeren.

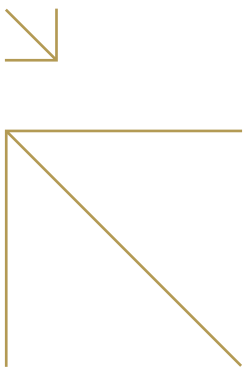
Deskundige asbestinventarisatiebedrijven (bedrijven met een KOMO-procescertificaat) zijn verplicht duidelijk in hun rapporten te vermelden welke soort(en) asbestinventarisatie zij hebben verricht.

1.3 Verwijderen of afschermen: algemeen

Moeten asbesthoudende materialen in en om het huis worden verwijderd?

Dat hangt er vanaf. Hechtgebonden asbest, zoals bijvoorbeeld in asbestcement, levert geen gevaar op wanneer het materiaal in goede staat verkeert en niet wordt bewerkt. Hechtgebonden asbest kan daarom meestal beter blijven zitten. Bij losgebonden asbest kunnen er asbestvezels vrijkomen zonder dat het materiaal wordt bewerkt. Of maatregelen nodig zijn, hangt af van het feit of het losgebonden asbest al dan niet is afgeschermd, en of het asbest zich op een plaats bevindt waar mensen kunnen komen. Bedenk wel dat het niet volgens de voorschriften verwijderen vaak een stuk gevaarlijker is dan het laten zitten van asbest. Een overzicht van de voorschriften vindt u in deel 2 van deze brochure.

Als zich in uw huis asbest bevindt dat niet-

hechtgebonden is of in zeer slechte staat verkeert, en het materiaal is niet of onvoldoende afgeschermd, dan kan de gemeente de eigenaar van het asbest dwingen om maatregelen te nemen. Dit is vooral van belang als u huurder bent. De betreffende regels staan in de Woningwet en in de Regeling bouwbesluit materialen 1998.

Hoe bepaal ik of het asbesthoudende materiaal bij mij in huis moet worden verwijderd of afgeschermd?

Bewoners van huurwoningen kunnen contact opnemen met de verhuurder. Overleg met hem of maatregelen nodig zijn. Wanneer u niet tot overeenstemming met uw verhuurder komt, kunt u advies vragen aan de gemeente of de GGD. Tegen betaling kunt u ook een deskundig asbestinventarisatiebedrijf of laboratorium inschakelen.

Bewoners van koopwoningen kunnen in principe zelf bepalen of zij asbest uit hun woning (laten) verwijderen. Neem bij twijfel contact op met gemeente of de GGD. U kunt ook tegen betaling een deskundig asbestinventarisatiebedrijf of laboratorium inschakelen.

Kan ik asbesthoudende apparaten en producten blijven gebruiken?

In sommige huishoudelijke apparaten en producten zit asbest. Dit kan zowel hechtgebonden als losgebonden asbest zijn,

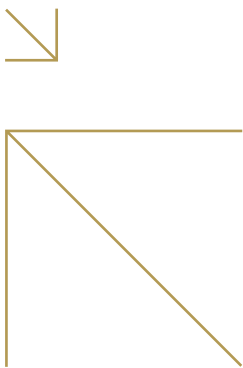
maar omdat het dikwijls is opgesloten in het product of apparaat, komen onder normale omstandigheden geen of nauwelijks asbestvezels vrij. U kunt deze producten en apparaten in de meeste gevallen gewoon blijven gebruiken. Wanneer u vermoedt dat er asbest in een huishoudelijk product of apparaat zit en u twijfelt of u het kunt blijven gebruiken, kunt u contact opnemen met de Keuringsdienst van Waren.

Mag ik asbesthoudende materialen zelf verwijderen?

Soms. U moet daarbij wel voldoen aan een reeks voorschriften. U moet u in elk geval schriftelijk toestemming hebben van de gemeente (een zogenoemde mededeling onder voorschriften).

In deze mededeling staat dat u toestemming heeft om zelf het asbest (bijvoorbeeld het golfplatendak van een schuurtje) te verwijderen en welke voorschriften u hierbij in acht dient te nemen. Wanneer u asbestbevattende materialen verwijdert zonder in het bezit te zijn van de mededeling onder voorschriften bent u strafbaar.

In veel gevallen is het beter om asbest te laten verwijderen door een deskundig asbestverwijderingsbedrijf. Voor een aantal asbesthoudende materialen is dat zelfs verplicht. Een overzicht vindt u in deel 2 van de brochure.

Waarom mag ik asbest niet altijd zelf verwijderen?

Bij het verwijderen van asbest komen asbestvezels vrij. Dat kan gevaarlijk zijn voor uw gezondheid en die van anderen. Uit onderzoek is gebleken dat bij de ene sloopklus veel meer asbestvezels vrijkomen dan bij de andere.

De hoeveelheid asbestvezels die vrijkomt is met name afhankelijk van de wijze waarop het asbesthoudende materiaal bevestigd is, de vraag of het materiaal hechtgebonden of losgebonden is, en de mate van slijtage van het asbesthoudende materiaal. Als een van deze factoren gezondheidsrisico's veroorzaakt, mag u het asbest niet zelf verwijderen. Zie ook deel 2 van deze brochure.

Mag ik asbesthoudende materialen opnieuw gebruiken?

Nee. Hergebruik was altijd al onverstandig, zeker als daarbij werd geschuurd, gezaagd, geboord of gebroken. Maar sinds 1 september 1998 geldt voor particulieren een volledig verbod voor hergebruik en voor andere toepassingen van asbest in bouwwerken. Dit verbod is opgenomen in de Regeling bouwbesluit materialen 1998.

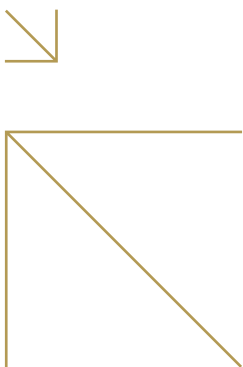
Mag ik asbesthoudend materiaal in huis onderhouden?

U mag als bewoner asbesthoudende mate-

rialen onderhouden, maar u bent strafbaar als u anderen daarbij in gevaar brengt. Wees daarom erg voorzichtig, zodat geen asbestvezels vrijkomen. Gebruik daarom nooit hulpmiddelen als een hogedrukspuit, staalborstel of schuurpapier. Ga ook niet in asbest zagen of boren. Verven of behangen van hechtgebondenasbest mag wel, maar pas daarbij geen voorbehandeling toe, zoals bijvoorbeeld schuren.

Wie betaalt het verwijderen van asbest?

De eigenaar van het asbest moet in principe de verwijderingskosten betalen. De kosten van verwijdering door een deskundig asbestverwijderingsbedrijf kunnen flink oplopen, omdat deze bedrijven speciale voorzorgsmaatregelen moeten nemen om gezondheidsrisico's te voorkomen. De prijzen voor het verwijderen van asbest kunnen per bedrijf verschillen. Vraag daarom offertes aan bij meerdere bedrijven. De rijksoverheid geeft geen subsidie voor het verwijderen van asbest uit gebouwen en woningen. Wanneer u een uitkering heeft, is het wellicht in sommige gevallen mogelijk een beroep te doen op een gemeentelijke bijstandsregeling. Informatie hierover kunt u krijgen bij uw gemeente.

Waarom dragen asbestverwijderaars van die maanpakken?

Een deskundig bedrijf dat asbest uit een gebouw verwijdert, zal zodanige maatregelen treffen dat zo min mogelijk asbestvezels in de omgeving terechtkomen. Omwonenden lopen daarom vrijwel geen risico. Omdat op de werkplek zelf de risico's relatief het grootst zijn en de werknemers vrijwel dagelijks met asbest in aanraking komen, dragen zij beschermende kleding, de zogeheten 'maanpakken'.

Wat moet ik doen met asbesthoudend afval?

Uw gemeente beschikt over voorschriften voor het aanbieden van asbesthoudend afval. Dat moet in elk geval secuur worden verpakt in speciaal plastic en apart worden gehouden van het overige afval. Bij de meeste gemeenten kunt u kleine hoeveelheden asbesthoudend afval apart inleveren. Neem contact op met de gemeente over de wijze waarop u het afval moet aanbieden. Onverpakt asbest wordt in elk geval niet aangenomen bij de gemeentewerf.

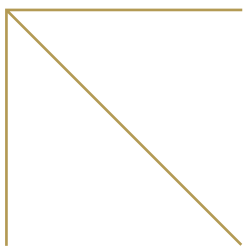
1.4 Verwijderen of afschermen: specifieke gevallen

Wat doe ik met asbest in vloerbedekking?

In sommige vinylvloertegels zit hechtge-

bonden asbest. Het asbest zit goed vast in de kunststof. Als de tegels normaal worden gebruikt, komen geen asbestvezels vrij. Het is dan niet nodig om de tegels te verwijderen. U kunt nieuwe vloerbedekking gewoon over de oude tegels leggen. Daarmee stelt u het verwijderen uit, bijvoorbeeld totdat de woning wordt gerenoveerd of gesloopt. Plak wel eerst een sticker op de oude tegels waarop staat dat er asbest in zit, om een volgende bewoner of sloper te wijzen op de aanwezigheid van asbest. Deze sticker is bij de meeste gemeenten verkrijgbaar. Lijm de nieuwe vloerbedekking alleen aan de randen vast, zodat deze weer makkelijk van de vinylvloertegels verwijderd kan worden.

Van sommige soorten vloerbedekking is de onderlaag van losgebonden asbest. Deze onderlaag zit ingeklemd tussen de vloer en de bovenlaag van de vloerbedekking. Normaal gesproken komen geen asbestvezels vrij. Dit kan echter wel gebeuren als de bovenlaag versleten is. De beste oplossing is een nieuwe vloerbedekking over de oude heen te leggen. Plak eerst een sticker op de oude vloerbedekking waarop staat dat er asbest in zit. Lijm de nieuwe vloerbedekking alleen aan de randen vast, zodat deze weer makkelijk van de oude vloerbedekking verwijderd kan worden.

Een beschrijving van soorten vloerbedekking waarin asbest kan voorkomen vindt u in deel 1 van deze brochure onder '1.1 Toepassingen en risico's van asbest'.

Moet asbest uit rookgaskanalen worden verwijderd?

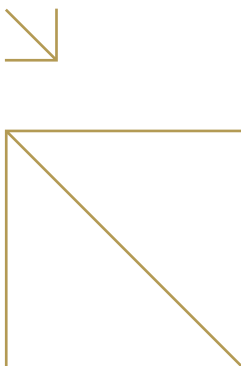
Dat hangt er vanaf. In oudere rookgaskanalen kan asbest voorkomen. Bij het vegen moeten dan bepaalde voorschriften in acht worden genomen om te voorkomen dat er asbest vrijkomt. Zo moet de schoorsteenveger een asbestopleiding hebben gevolgd. U kunt ook kiezen voor het aanbrengen van een asbestvrije deklaag aan de binnenzijde van het rookgaskaanaal of voor het laten verwijderen van asbest door een deskundig asbestverwijderingsbedrijf.

Moet asbest rond cv-ketels en verwarmingsstoestellen worden verwijderd?

In en rond oudere verwarmingstoestellen kan asbest zijn verwerkt. In de meeste gevallen is het niet nodig om dit asbest te laten verwijderen. U mag in elk geval nooit zelf asbesthoudende materialen uit of rond verwarmingstoestellen verwijderen. Wel kan het voorkomen dat het installatiebedrijf dat het onderhoud uitvoert het verwarmingstoestel 'onderhoudstechnisch asbestvrij' wil maken, om het vrijkomen van asbest in uw woning en blootstelling van de installateur bij latere onderhoudsbeurten te voorkomen. Het installatiebedrijf mag bovendien een aantal routinematige verwijderingswerkzaamheden zelf uitvoeren, maar moet zich daarbij wel aan regels houden. Een overzicht van deze routinematige werkzaamheden en de regels vindt u in deel 2 van deze brochure.

Wat moet er gebeuren met het asbest dat op sommige landweggetjes voorkomt?

In het verleden zijn op enkele plaatsen in Nederland (met name rond de voormalige asbestcementfabrieken in de gemeenten Hof van Twente en Harderwijk) landweggetjes en erven verhard met asbestcementafval. Het gebruik van die wegen en erven kan risico's met zich meebrengen. Op basis van het besluit Asbestwegen WMS moeten eigenaren

van asbesthoudende wegen op uiterlijk 1 januari 2000 maatregelen hebben getroffen om te voorkomen dat gebruikers van deze wegen aan asbest worden blootgesteld. Deze maatregelen kunnen bestaan uit de verwijdering van het asbesthoudende materiaal door een deskundig bedrijf of uit het afdekken met asfalt, beton of klinkers. Voor meer informatie zie deel 4 van deze brochure. De VROM-Inspectie kan eigenaren van dergelijke wegen zo nodig dwingen om maatregelen te nemen.

Moet asbest bij een verhuizing worden verwijderd?

Nee, niet per se. Maar bij verhuizing kan het zijn dat de vertrekkende bewoner asbest moet (laten) weghalen, omdat dat met de koper van het huis overeengekomen is of de verhuurder dat eist omdat de huurder de asbestbevattende materialen zelf heeft aangebracht. Voor eigenaar-bewoners en huurders liggen de zaken verschillend.

Hoe moet ik handelen als ik als eigenaar-bewoner ga verhuizen?

Het aanwezige asbest kan bij verhuizing het beste blijven zitten. Maar als de nieuwe eigenaar eist dat de asbesthoudende materialen worden verwijderd en dit in het koopcontract is overeengekomen, moet u de woning asbestvrij opleveren. U doet er goed aan dat vast te laten leggen. Als er namelijk na ver-

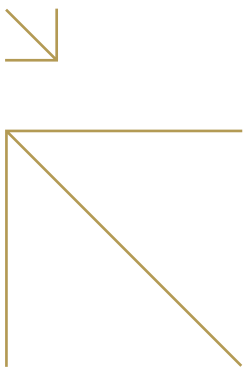
huizing nog asbest aanwezig is, of het asbest is niet volgens de regels verwijderd, dan kan de nieuwe eigenaar de daaruit voortvloeiende schade (zoals reinigingskosten) op u verhalen.

Als er asbest in de woning zit, wordt u aangeraden dit te melden aan de koper. Doet u dat niet, dan kan het asbest in de woning worden gezien als een verborgen gebrek, met de kans dat de schade na de verkoop op u wordt verhaald.

Deze adviezen zijn gebaseerd op de huidige juridische inzichten. Als een zaak voor de rechter komt, is het mogelijk dat er een andere uitspraak volgt.

Hoe moet ik handelen als ik als huurder ga verhuizen?

Als vuistregel geldt dat het asbestbevattende materiaal dat door de huurder is aangebracht ook weer door of in opdracht van de huurder verwijderd moet worden wanneer de verhuurder dit eist. Bij verhuizing uit een huurwoning kan de verhuurder eisen dat u als huurder de woning oplevert in de staat waarin u haar destijds hebt aanvaard. In dat geval moet u tijdens uw bewoningsperiode aangebrachte asbesthoudende vloerbedekking of andere asbesthoudende materialen (laten) verwijderen. De verhuurder moet u eerst de kans geven het asbest zelf weg te (laten) halen. Als u dit niet doet, kan de ver-

huurder het asbest op uw kosten laten verwijderen. De verhuurder mag dan niet meer kosten in rekening brengen dan het bedrag dat voor de verwijdering door een deskundig asbestverwijderingsbedrijf gangbaar is.

Ook als de verhuurder een schriftelijke verklaring heeft dat u de vloerbedekking van de vorige huurder heeft overgenomen, kan hij u bij verhuizing opdragen de vloerbedekking te (laten) verwijderen. Het maakt daarbij niet uit of u destijds voor de overname geld aan de vorige huurder heeft betaald. Maar als de verhuurder wist of had behoren te weten dat de overgenomen vloerbedekking asbest bevatte, kan een rechter tot het oordeel komen dat de verhuurder verantwoordelijk is voor de verwijdering en voor de kosten daarvan.

Heeft de verhuurder geen bewijs dat u de vloerbedekking heeft overgenomen van de vorige huurder, dan is de verhuurder verantwoordelijk voor de verwijdering en voor de kosten daarvan.

Een verhuurder mag niet eisen dat u materialen laat analyseren op de aanwezigheid van asbest. U kunt dat trouwens ook niet van de verhuurder eisen.

Een verhuurder mag van een vertrekkende huurder geen schriftelijke asbestvrijverklaring eisen. De verhuurder moet zelf controleren hoe u de woning destijds heeft aanvaard. Wanneer u de woning niet geheel asbestvrij

oplevert, bijvoorbeeld doordat het asbest niet volgens de regels is verwijderd, kan de verhuurder de reinigingskosten en mogelijke andere schade op u verhalen.

Sommige verhuurders zijn bereid (een deel van) de verwijderingskosten van de huurder te betalen. Neem hierover contact op met uw verhuurder.

Deze regels en adviezen zijn gebaseerd op de huidige juridische inzichten. Als een zaak voor de rechter komt, is het mogelijk dat er een andere uitspraak volgt.

Wanneer u van plan bent asbest te verwijderen of te laten verwijderen, lees dan eerst deel 2 van deze brochure.

2. Regels en adviezen voor het verwijderen van asbest

2.1 Overzicht van regels

Welke regels gelden voor het verwijderen van asbest?

Asbestvezels kunnen met name vrijkomen als asbest wordt bewerkt, gesloopt, opgeslagen en afgevoerd. Daarom heeft de overheid voor deze situaties voorschriften opgesteld die zijn afgeleid van het Asbestverwijdering sbesluit.

De voorschriften in het Asbestverwijderingsbesluit horen in de gemeentelijke bouwverordening te zijn overgenomen, Als dit niet is gebeurd, werken ze rechtstreeks.

De regels voor particulieren gelden alleen voor asbesthoudende materialen die vastzitten (bijv. gespijkerd, geschroefd of gelijmd) aan een 'bouwwerk'. Een bouwwerk is bijvoorbeeld een huis, woonwagen, schuur, garage, tuinhuisje of vakantiewoning.

Wat moet ik doen als ik besloten heb om asbest te (laten) verwijderen?

Als u van plan bent asbest uit een bouwwerk te (laten) verwijderen, moet u daarvoor in de meeste gevallen toestemming aan uw gemeente vragen. Daarbij maakt het niet uit hoeveel asbest u wilt verwijderen. In de bouwverordening van de gemeente staat wanneer er een sloopvergunning nodig is, wanneer een zogeheten mededeling onder voorschriften en wanneer geen van beide nodig is.

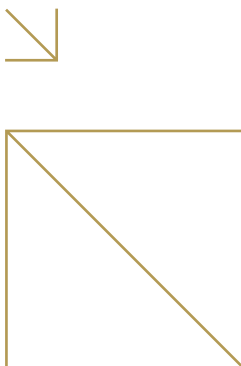
Als een sloopvergunning nodig is, moet u het asbest laten verwijderen door een deskundig asbestverwijderingsbedrijf. Een mededeling onder voorschriften betekent dat u de sloop zelf mag uitvoeren, onder voorwaarde dat u de voorschriften naleeft die u van de gemeente ontvangt.

Als u geen sloopvergunning en geen mededeling onder voorschriften nodig heeft, mag u de werkzaamheden niet zelf uitvoeren, maar moet u die uitbesteden aan een bedrijf. Dat hoeft geen zogeheten deskundig asbestverwijderingsbedrijf te zijn, maar het bedrijf moet zich wel aan bepaalde voorschriften houden. Deze laatste situatie doet zich bijvoorbeeld voor bij het verwijderen van bepaalde soorten asbest rond uw cv-ketel of gashaard.

Wanneer krijg ik een mededeling onder voorschriften?

De meeste gemeenten geven een mededeling onder voorschriften af voor het verwijderen uit een woning van de volgende materialen:

- gelijmde asbesthoudende vinylvloer bedekking ('zeil');
- gelijmde asbesthoudende vinylvloertegels;
- hechtgebonden asbesthoudende bouwmaterialen, die aan de binnenkant van het bouwwerk zijn geschroefd;
- hechtgebonden asbesthoudende bouw-

materialen die aan de buitenkant van het bouwwerk zijn geschroefd, met een materiaaloppervlak van maximaal 35 vierkante meter.

In welke gevallen hoef ik de gemeente niet om toestemming te vragen?

Er zijn enkele gevallen waarvoor u geen sloopvergunning en geen mededeling onder voorschriften nodig heeft. Het betreft de volgende werkzaamheden:

- het verrichten van een aantal routinematige asbestverwijderingswerkzaamheden rondom uw cv-ketel of verwarmingstoestel (zie verderop bij de vraag onder 2.5, 'Geen sloopvergunning en geen mededeling');
- het verwijderen van asbesthoudende rem- en frictiematerialen.

Bij particulieren zal deze laatste toepassing nauwelijks voorkomen omdat asbesthoudende frictiematerialen vrijwel alleen voorkomen in liftinstallaties.

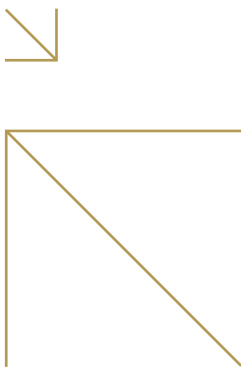
U mag deze werkzaamheden niet zelf uitvoeren, maar u moet ze uitbesteden aan een bedrijf. Dat hoeft echter geen deskundig asbestverwijderingsbedrijf te zijn, omdat het hier gaat om zogenoemde routinematige werkzaamheden met een beheersbaar risico.

Wanneer krijg ik een sloopvergunning?

Wanneer u asbest wilt verwijderen heeft u in beginsel een sloopvergunning nodig die u aan moet vragen bij de gemeente. U krijgt een sloopvergunning als er geen sprake is van een situatie waarin u een mededeling onder voorschriften krijgt en het bovendien geen situatie betreft waarin u noch een sloopvergunning, noch een mededeling onder voorschriften nodig heeft. Als u een sloopvergunning aanvraagt, zal de gemeente u verzoeken aan te geven waar het asbest zich precies bevindt. In de regel moet u hiervoor een asbestinventarisatie laten uitvoeren door een deskundig asbestonderzoeksbij. Men kan u precies vertellen hoe u een verzoek tot sloop moet indienen en welke gegevens u moet overhandigen. De gemeente heeft hiervoor speciale formulieren.

Hoe lang duurt het voordat ik een sloopvergunning of mededeling ontvang?

De gemeente moet een mededeling onder voorschriften binnen acht dagen na uw verzoek om toestemming tot sloop afgeven. Geeft de gemeente de mededeling niet binnen acht dagen af, dan mag u het asbesthoudende materiaal zelf verwijderen (u moet zich daarbij natuurlijk wel aan de voorschriften houden). Het afgeven van een sloopvergunning duurt echter vaak langer

dan acht dagen. Over het algemeen beslist de gemeente binnen drie maanden over de aanvraag van een sloopvergunning. Neem daarom contact op met uw gemeente als u binnen acht dagen na het indienen van uw verzoek om toestemming nog niets heeft vernomen: het kan zijn dat u een sloopvergunning krijgt of dat u geen sloopvergunning en geen mededeling nodig heeft.

2.2 Sloopvergunning

Wat moet ik doen als ik een sloopvergunning heb?

Heeft u een sloopvergunning, dan moet u zich aan de volgende procedure houden:

- Geef een deskundig asbestverwijderingsbedrijf opdracht voor het verwijderen van asbest. Een deskundig asbestverwijderingsbedrijf is te herkennen aan het KOMO-procescertificaat 'Algemeen asbestverwijderen'.
- Geef het asbestverwijderingsbedrijf een afschrift van de sloopvergunning.
- Geef het asbestverwijderingsbedrijf een afschrift van het asbestinventarisatierapport of andere schriftelijke informatie waaruit blijkt waar het asbest zich bevindt.

Het is belangrijk dat u in de overeenkomst met het asbestverwijderingsbedrijf opneemt, dat dit bedrijf zich moet houden aan de

voorschriften in de gemeentelijke bouwverordening en de voorschriften die bij de sloopvergunning horen. Zo voorkomt u dat u aansprakelijk wordt gesteld als het bedrijf zich niet aan deze regels houdt.

Hoe vind ik een deskundig asbestverwijderingsbedrijf?

Een overzicht van deskundige asbestverwijderingsbedrijven (bedrijven die voldoen aan een reeks voorschriften) kunt u opvragen bij de Stichting Bouwkwiteit. Het telefoonnummer en het internetadres vindt u in deel 4 van deze brochure.

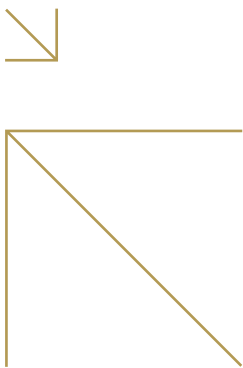
2.3 Mededeling onder voorschriften

Wat moet ik doen als ik een mededeling onder voorschriften heb?

Als u een mededeling onder voorschriften heeft, mag u zelf asbesthoudend materiaal verwijderen en het afval afvoeren. U moet zich daarbij wel aan de voorschriften houden.

U ontvangt deze voorschriften bij de mededeling van de gemeente. Vraag de gemeente naar de voorschriften als u ze niet heeft ontvangen.

U mag de verwijdering ook uitbesteden aan een deskundig asbestverwijderingsbedrijf. Wanneer u dat doet, is het van belang dat u

in de overeenkomst met dit bedrijf opneemt dat het bedrijf zich moet houden aan de voorschriften in de gemeentelijke bouwverordening en de voorschriften voor het afvoeren van het afval. Zo voorkomt u dat u aansprakelijk wordt gesteld als het bedrijf de regels overtreedt.

2.4 Geen sloopvergunning en geen mededeling

Wat zijn de regels voor het verwijderen van asbest rond cv-ketels en verwarmingstoestellen?

Bij werkzaamheden aan en rond verwarmingstoestellen is in de regel geen toestemming van de gemeente nodig. U mag in elk geval nooit zelf asbesthoudende materialen uit of rond verwarmingstoestellen verwijderen.

Het kan voorkomen dat het installatiebedrijf dat het onderhoud uitvoert het verwarmingstoestel 'onderhoudstechnisch asbestvrij' wil maken, om het vrijkomen van asbest in uw woning en blootstelling van de installateur bij latere onderhoudsbeurten te voorkomen.

U mag zonder toestemming van de gemeente de volgende werkzaamheden door het installatiebedrijf laten uitvoeren (dat hoeft geen deskundig asbestverwijderingsbedrijf

in de zin van het Asbestverwijderingsbesluit te zijn, omdat het hier gaat om zogenaemde 'routinematige werkzaamheden met een beheersbaar risico'):

- als één geheel verwijderen van asbestbevattende verwarmingstoestellen;
- als één geheel verwijderen van asbestbevattende warmteblokken van verwarmingstoestellen (waarvan de asbestvrije delen, zoals de besturingskast, gasbranderslede, pomp en rookgaskast zijn verwijderd);
- als één geheel verwijderen van onder verwarmingstoestellen geklemde hechtgebonden asbestbevattende platen;
- in het kader van onderhoud of reparatie verwijderen van asbestbevattende pakkingen uit verwarmingstoestellen.

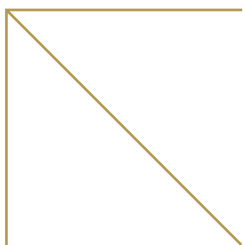
Het uitvoerend bedrijf moet zich bij deze werkzaamheden wel aan regels houden. Zo moet de monteur die het asbest verwijdert een speciale asbestcursus hebben gevolgd. Neem in de overeenkomst met het bedrijf op dat het zich moet houden aan deze voorschriften. Zo voorkomt u dat u aansprakelijk wordt gesteld als het bedrijf de regels overtreedt.

3.

Overzicht van de meest toegepaste asbesthoudende producten in en om het huis

Asbestcement-producten en overige producten waarin asbest in hechtgebonden* vorm voorkomt	Waar aan te treffen	Mate waarin toegepast
Asbestcement, vlakke plaat	Gevels, dakbeschot, rondom schoorstenen	Vaak
Asbestcement, vlakke gevelplaat met coating	Decoratieve buitengevels, galerij	Vrij algemeen in flats
Asbestcement, schoorsteen of luchtkanaal	Bij kachel of cv-installatie, ventilatiekanalen	Vaak
Asbestcement, bloembak	Zowel buiten als binnen, balkons	Vaak
Asbestcement, golfplaat	Daken van schuren en garages	Vaak
Asbestcement, dakgoot	Dakgoot	vaak
Asbestcement, afschermplaatje	Regenpijpen	vaak
Asbestcement met cellulosevezels (asbestboard)	Alleen geschikt voor binnentoe-passingen,	Soms
Asbestcement dakleien	Imitatielieien	In Nederland weinig toegepast
Asbestcement, standleidingen	Afvoer toilet	Vaak
Asbestcement, imitatiemarmer	Vensterbanken en schoorsteen-mantels	Soms
Harde asbesthoudende vinyltegels	Toiletten, keukens	Soms, meestal

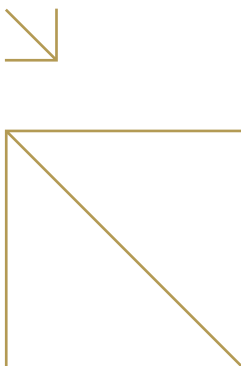
* De aanduiding 'hechtgebonden' geldt voor het nieuwe product. Door slijtage kan de hechtgebondenheid van deze producten in de loop der tijd afnemen.

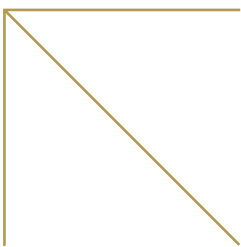
Deze producten kunnen door middel van visuele inspectie als 'verdacht asbesthoudend' worden herkend. Alleen door analyse kan met zekerheid worden vastgesteld of het product inderdaad asbest bevat en welke asbestsoorten zijn toegepast.

Uiterlijk

Grijze plaat van 3 tot 8 mm dik, met vaak 'wafelstructuur' aan één kant	Chrysotiel, soms crocidoliet
Als vlakke plaat, aan één kant gekleurd geëmailleerd of gespoten coating	Chrysotiel
Rond of vierkant kanaal, verder als vlakke plaat	Chrysotiel
In diverse vormen, verder als vlakke plaat, meestal dunner dan betonnen balk	Chrysotiel/crocidoliet
Als golfplaat, in diverse diktes crocidoliet	Chrysotiel, soms
Als half open afvoerkanaal	Chrysotiel
Vlak plaatje	Chrysotiel
Geelbruine, dunne plaat, lijkt op hardboard aftimmeringen, inpandige kasten	Chrysotiel, soms spoor crocidoliet
Vlakke plaatjes, aan één zijde gecoat	Chrysotiel
Als luchtkanaal, maar dikker	Chrysotiel
Als marmer, in breuk-of zaagvlakken zijn dunne witte vezels zichtbaar	Chrysotiel
Harde tegel, meestal wit gevlamd,	Chrysotiel

Producten waarin asbest in een niet-hechtgebonden vorm voorkomt	Waar aan te treffen	Mate waarin toegepast
Afdichtkoord	Afdichting schoorstenen, kachelruitjes, en -deurtjes, in cv-ketels, gashaarden en allesbranders	Regelmatig
Asbesthoudend stucwerk	Op (vochtige) muren en plafonds	Nauwelijks
Brandwerend board	Onder cv-ketels, wanden cv-kast, stoppenkast, plafonds, trapbeschot	Regelmatig, vooral in flats en grotere complexen
Asbestkarton	Bekleding zoldering	Weinig
'Asbestplaatje'	Vlamverdeler	Wordt soms nog in keukens aangetroffen
'Wonderplug'	Doe-het-zelfmateriaal	Soms
Hittebestendige elektrische isolatie	Strijkijzers of broodroosters	Soms
Vinylzeil met asbesthoudende onderlaag	Keukens, trappen enz., geproduceerd voor 1980	Zeer vaak

Deze producten kunnen door middel van visuele inspectie als 'verdacht asbesthoudend' worden herkend. Alleen door analyse kan met zekerheid worden vastgesteld of het product inderdaad asbest bevat en welke asbestsoorten zijn toegepast.

Uiterlijk

Wit tot vuilgrijs pluizig koord

Chrysotiel

Vezelige korrelstructuur

Amosiet, crocidoliet of Chrysotiel

Lichtbruin tot geel, zachtboardachtig

Amosiet

Lichtgrijs, kartonachtig

Chrysotiel

Grijs, kartonachtig in metalen frame

Chrysotiel

Mengsel van losse asbestvezels en gips

Chrysotiel

Grijs, kartonachtig

Chrysotiel

Zeer divers, alleen te herkennen door analyse onderlaag

Chrysotiel

4.

Meer informatie

Waar kan ik terecht met extra vragen?

Als u materiaal, waarvan u vermoedt dat het asbest bevat, wilt laten onderzoeken, kunt u hierover informatie krijgen bij de Keuringsdienst van Waren, telefoon (0800) 0488 of www.keuringsdienstvanwaren.nl

Neem voor vragen over de gezondheidsrisico's van asbest contact op met de gemeentelijke of regionale GGD, www.ggd.nl

Met vragen over het indienen van een verzoek om toestemming tot slopen van asbest en over het afvoeren van asbesthoudend afval, kunt u contact opnemen met uw gemeente.

Neem voor adressen waar u verpakkingsmateriaal voor asbesthoudend afval en stickers met de opdruk 'asbest' kunt krijgen contact op met uw gemeente.

Voor adressen van deskundige asbestinventarisatiebedrijven en deskundige asbestverwijderingsbedrijven kunt u contact opnemen met de Stichting Bouwkwaliteit, telefoon (070) 307 29 29 of www.bouwkwaliteit.nl

Als u wilt weten of uw cv-ketel asbesthoudend is, kunt u contact opnemen met een VNI-installatiebedrijf in uw omgeving.

Voor adressen van laboratoria die erkend zijn voor het uitvoeren van asbestanalyses (geaccrediteerde laboratoria) kunt u contact opnemen met de Raad voor Accreditatie, telefoon (030) 239 45 00 of www.rva.nl

Met vragen naar aanleiding van deze brochure kunt u terecht bij de afdeling Publieksvoorlichting van het ministerie van VROM, telefoon (070) 339 50 50 of bij de Informatielijn van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, telefoon (0800) 9051 (gratis).

Waar vind ik meer informatiemateriaal?

U kunt meer exemplaren van deze brochure bestellen via Postbus 51, telefoon (0800) 8051 (gratis) of via www.vrom.nl. Daar kunt u ook de brochure 'Asbest in bedrijven en instellingen' bestellen.

- VROM vindt dat iedereen in Nederland gezond en veilig moet kunnen wonen. Daarom zijn er wetten en regels voor de bouw en de water- en energievoorziening. Maar verantwoord wonen is ook uw zaak als bewoner.
- Bijvoorbeeld: isoleren is prima maar zonder genoeg ventilatie wordt het ongezond. En u loopt risico als uw gasinstallatie nooit gecontroleerd wordt. Zo zijn er meer zaken waar u zelf attent op moet zijn, zoals asbest, radon, legionella of loden waterleidingen. Denk ook aan dingen die bij u in de buurt kunnen spelen. Wat kunt u doen aan burenlawaai? Zijn hoogspanningslijnen gevaarlijk? Loopt u risico's door activiteiten in de buurt?
- Over alles wat met gezondheid, veiligheid en wonen te maken heeft, kunt u heel makkelijk meer te weten komen als u kijkt op
- www.vrom.nl/gezondenveilig

VIND HET OP VROM.NL

Dit is een publicatie van: **Ministerie van VROM i.s.m. het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid**
→ Rijnstraat 8 → 2515 XP Den Haag → www.vrom.nl

Ministerie van VROM →

staat voor ruimte, wonen, milieu en rijksgebouwen. Beleid maken, uitvoeren en handhaven.

Nederland is klein. Denk groot.

